

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۲۲

عنوان استاندارد: (تدوین/بازنگری):

بازنگری استانداردهای ملی بذر یونجه

بسمه تعالی

کلیه مدارک پیوست (۶ صفحه) مورد تایید ملی باشد.

محمدحسن عصاره

رییس مؤسسه

دفتر هیات امنای سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی

(۱) مقدمه

شامل:

یونجه ملکه گیاهان علوفه‌ای است و زادگاه اغلب گونه‌های آن فلات ایران است. عملکرد بالا، برتری آن نسبت به ذرت از نظر کارایی مصرف آب و سازگاری آن با اغلب خاک‌های زراعی از شنی تا شور، مصرف سالیانه کم نهاده‌ها در طی یک دوره رشد و نیز ارزش‌های زراعی آن در تناوب و بهبود کیفیت خاک و مزایای اقتصادی و زراعی فراوان، آنرا به یکی از مناسب‌ترین و پرطرفدارترین گیاهان علوفه‌ای ایران نموده است.

در حال حاضر چندین اکوتیپ گرمسیری، معتدله و سردسیری در سراسر کشور کشت می‌شود که به لحاظ عملکرد و کیفیت علوفه قابلیت رقابت با ارقام اصلاح شده خارجی را دارد. مشکل عمده در زراعت یونجه این است که توسعه زراعت آن با توزیع بذر علف‌های هرز و سس همراه است که به تنهایی می‌توانند علوفه یک سال یا یک فصل را از بین برده و غیرقابل مصرف نماید. از این رو لازم است تولید بذر یونجه تحت پوشش برنامه‌های کنترل و گواهی بذر قرار گیرد تا علاوه بر حفظ ترکیب ژنتیکی توده‌های بومی و عدم اختلاط آنها با یکدیگر در فرایند تولید بذر، توزیع سس و بذر علف‌های هرز تحت کنترل قرار گیرد.

استانداردهای ملی بذر یونجه پیشین که با استفاده از تجارب فنی داخلی و بین‌المللی تهیه شده بود در طی ۴ سال گذشته در بوت‌ه آزمایش قرار گرفت و مطالعات میدانی متعاقب و بررسی آزمایشات کنترل کیفی بذرهای تولید شده در این مدت، ضرورت بازنگری استانداردهای موجود را گوشزد نمود. بر این اساس اصلاحات مد نظر موسسه در طول جلسات کمیته فنی بذر گیاهان علوفه‌ای به اطلاع کارشناسان رسید و در نهایت طی جلسه‌مشرکی جمع‌بندی گردید.

۲) طبقه‌های بذری یونجه:

۲-۱- بذر اصلاحگر (Breeder Seed): بذری که مستقیماً توسط سازمان یا مؤسسه دولتی عهده‌دار عملیات به‌نژادی و مسئول اصلاح گیاه یونجه تهیه و تولید می‌شود. این بذر منبع و پایه اصلی تولید بذرهای طبقات دیگر به شمار می‌رود.

۲-۲- بذر پیش پایه (Pre basic seed): نتاج بذر به‌نژادگر، که با نظارت و مسئولیت کارشناس اصلاح کننده رقم تولید می‌شود

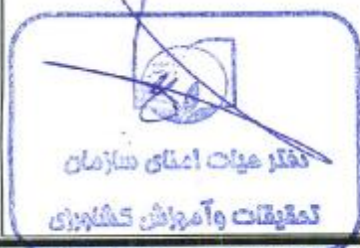
۲-۳- طبقه بذر مادری (Basic or Foundation Seed): این طبقه بذری با استفاده از روش‌های اصلاح یا خالص‌سازی تهیه شده و توسط مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر تکثیر و برای تولید بذر گواهی شده مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲-۴- بذر گواهی شده (Certified Seed): بذری است که از تکثیر بذر مادری حاصل شده و طبقه اصلی بذر تجارتي کشور محسوب می‌گردد. تولید این طبقه بذری توسط پیمانکارانی که از طرف مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال پروانه تولید دریافت نموده‌اند، صورت می‌گیرد.

۳) عناوین بازرنگری های مورد نیاز:

استانداردهای اولیه بذر یونجه همراه با استانداردهای دو لگوم علوفه‌ای دیگر (شبدرها و اسپرس) طی ۴ جلسه کمیته تدوین استانداردهای لگوم بررسی و تصویب گردید. استانداردهای جدید شامل اصلاحاتی در برخی موارد استاندارد پیشین به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- به منظور انطباق استانداردهای ملی با سیستم استانداردهای OECD استانداردهای طبقه پیش‌پایه به استاندارد قبلی افزوده شد.
- ۲- تناوب زراعی در برای طبقه گواهی شده از یکسال به دو سال افزایش یافت.
- ۳- فاصله ایزولاسیون از ۱۴۰ و ۵۰ متر بترتیب برای بذر طبقات پایه و گواهی شده به ۳۰۰ و ۱۰۰ متر افزایش یافت.
- ۴- حداکثر تعداد بوته علف‌هرز و سایر ارقام با یکدیگر ادغام گردید و ۱ بوته در ۳۰ مترمربع و یک بوته در ۱۰ مترمربع در نظر گرفته شد.
- ۵- حداکثر تعداد بوته علف‌هرز بجای ۵۰ و ۱۰۰ بوته در هکتار به ۱ بوته در ۱۰ مترمربع تغییر یافت.
- ۶- تعداد بذر علف‌های هرز و سایر گونه‌ها با هم ادغام و به عنوان یک استاندارد به ۵ عدد در ۵۰ گرم برای بذرهای طبقات پیش‌پایه و پایه و ۱۰ عدد در ۵۰ گرم برای بذرهای گواهی شده در نظر گرفته شد.
- ۷- تعداد بذر علف‌های هرز سمج از ۱۰ عدد در ۵۰ گرم به ۲ عدد در ۵۰ گرم اصلاح شد.

۴) استانداردهای پیشنهادی مزرعه و بذر یونجه (*Medicago sativa*)

استانداردهای مزرعه بذر یونجه

گواهی شده	پایه	پیش پایه	
۲ سال	۲ سال	۲ سال	تناوب (از ابتدای کشت)
۱۰۰ متر	۳۰۰ متر	۳۰۰ متر	فاصله ایزولاسیون سایر ارقام
۱۰ مترمربع	۳۰ مترمربع	۳۰ مترمربع	سایر ارقام و گونه‌ها (حداکثر)
۱۰ مترمربع	۱۰ مترمربع	۱۰ مترمربع	کل علف‌های هرز (حداکثر)*
.	.	.	سس در زمان برداشت
.	.	.	بوته های آلوده به بیماریهای بذرزاد

* تعداد علف هرز غیرمجاز حداکثر نصف کل علفهای هرز می تواند باشد. لیست علف‌های هرز غیرمجاز باتوجه به شرایط سال و منطقه تولید توسط کمیته بذر گیاهان علوفه‌ای تهیه و اعلام می گردد.

استانداردهای بذر یونجه

گواهی شده	پایه	پیش پایه	
%۹۸	%۹۸	%۹۸	خلوص بذر (حداقل)
%۲	%۲	%۲	مواد خارجی (حداکثر)
۱۰ عدد در ۵۰ گرم	۵ عدد در ۵۰ گرم	۵ عدد در ۵۰ گرم	کل بذر علف‌های هرز و سایر گونه‌ها* (حداکثر)
۵ عدد در ۵۰ گرم	۲ عدد در ۵۰ گرم	۲ عدد در ۵۰ گرم	بذر علفهای هرز سمج (حداکثر)
صفر	صفر	صفر	حداکثر تعداد بذر سس
%۸۰	%۸۰	%۸۰	حداقل جوانه زنی شامل بذر سخت**
%۸	%۸	%۸	رطوبت (حداکثر)

* حداکثر تعداد بذر سخت در نمونه بذری نباید بیشتر از ۵٪ باشد.

** در شرایط خاص آزمونهای مربوطه بصورت آزمون پست کنترل (بر اساس روش OECD) و یا آزمون آزمایشگاهی خلوص ژنتیکی (بر اساس روش ISTA) انجام و با توجه به استاندارد درج شده، قبول یا رد خواهد گردید. مجموع درصد بذر سایر ارقام نباید از یک درصد بیشتر شود.

استانداردهای گواهی محدود بذر یونجه

میزان استاندارد	
خلوص بذر (حداقل)	%۹۸
مواد خارجی (حداکثر)	%۲
کل بذر علفهای هرز (حداکثر)	۱۰ عدد در ۵۰ گرم
بذر علفهای هرز سمج (حداکثر)	۵ عدد در ۵۰ گرم
بذر سس:	
کلاس A	صفر
کلاس B	۱ عدد در ۵۰ گرم
حداقل جوانه زنی (شامل حداکثر ۵% بذر سخت)	%۸۰
رطوبت (حداکثر)	%۸

در گواهی محدود نوع رقم و خلوص رقم و گونه مورد گواهی قرار نمی گیرد و مسئولیت صحت این دو بر عهده اظهارکننده می باشد.

